

BOEKBESPREKING.

Tandheelkundige Studentenalmanak voor 1921.

Wij ontvingen bovengenoemden almanak en constateeren met genoegen dat ook dit jaar deze Almanak er goed verzorgd uitziet en men ondanks de ongunstige tijdsomstandigheden, die den prijs aanmerkelijk deed stijgen er in geslaagd is de uitgave voor te zetten.

Naast de gebruikelijke rubrieken werd onze aandacht sterk getrokken door het studieverslag 1919—1920 en wij veroorloven ons hieruit een en ander over te nemen.

Eerste jaar:

„Lector Grevers gaf colleges in de Anatomie en Histologie der tanden. Bij de cursus tanden-snijden werd hij geassisteerd door Mej. Arioni, aanvankelijk ook door den heer Heskes. De omstandigheid dat op de 80 studenten slechts één assistente aanwezig was, gaf wel eens aanleiding dat deze cursus soms zeer slecht bezocht werd.”

„Voor het tweede studiejaar leidde Mej. Schuringa weer de Prothetische techniek, de heer Rauwerda weer de afd. Conserveerende Tandheelkunde. Bij beide afdelingen werd assistentie verleend door den heer Peteri, die zich flink door den wanhopigen toestand heeft heengeslagen.”

„t Practicum Orthodontie onder leiding van lector Van Loon, bijgestaan door den heer Edel, kon zich niet in veel animo verheugen. Pas tegen het einde van den cursus werd geregeld gewerkt.”

„Dr. Remijnse gaf weer zijn colleges over de beginselen der algemeene chirurgie. Later volgde Dr. Waller hem op. Over het algemeen werden deze colleges, die toch buitengewoon interessant waren, slecht bezocht.”

„De colleges over Orthodontische techniek van den heer Edel en over protheseleer van Mej. Schuringa werden vrijwel verwaarloosd. Men scheen voor dergelijke nuttige en praktische colleges weinig te gevoelen.”

„Lector Grevers gaf dit jaar weer zijn colleges over de histologie, anatomie en pathologie der tanden, echter zonder projectiebeelden, hetgeen door velen zeer betreurd werd, aangezien juist deze wijze van onderricht een goed inzicht gaf.”

„Lector Bakker doceerde *Materia Technica*, een college door velen geregeld gevolgd, maar door de meesten nog steeds als een „wonderland” beschouwd.”

Derde jaar:

„Voor de Conserveerende Tandheelkunde, geleid door Dr. Rauwerda, assisteerden mejuffrouw Timmer en de heer Heskes; ook hier bleek voortdurend te weinig assistentie te zijn. In verband met deze afdeling, dient op een groot gebrek gewezen te worden. Zijn de studenten in het derde jaar toegelaten, en moeten ze, nadat de eerste patienten van tandsteen bevrijd zijn, terwijl aan mondreiniging de

noodige zorg besteed is, met de eigenlijke conserveerende behandeling beginnen, dan hebben ze caviteiten af te sluiten met phenol, thymol, enz. ze hebben cauterisaties te leggen, en dat, terwijl ze van alle 20 fleschjes medicamenten, die ze — pijnlijk nauwkeurig volgens opgave —, besteld hebben, geen enkele kennen, zelfs niet alcohol van zoo hoog percentage. De eigenlijke werking van arsenic is hun totaal onbekend. Welk groot gevaar hierin schuilt, is een ieder duidelijk."

„De middagen vóór de Kerstvacantie, gereserveerd voor de Orthodontische techniek, werden door de meeste studenten als vrije middag beschouwd. Alle leiding ontbrak hier."

Dit zijn slechts eenige grepen en de eerlijkheid gebiedt, er aan toevoegen dat het vierde jaar zich in een gunstiger kritiek mag verheugen.

Wellicht dat vele van de ouderen die dit gelezen hebben, de verzuchting hebben geslaakt: „Plus que ça change, plus que c'est la même chose."

In het Algemeen Nederlandsch Studenten-Weekblad *Minerva* stond onlangs een artikel van Prof. Dr. D. C. Hesseling over *Kritiek op Academisch Onderwijs*.

„Er zijn geen docenten," schrijft hij, „die zoo moeilijk te weten komen wat er aan hun onderwijs hapert als professoren. Op de lagere school, op de hogere burgerschool en op het gymnasium is er een verantwoordelijk hoofdman — en een inspekteur — die somtijds de lessen bijwoont en kritiek geeft; de fouten door den docent gemaakt blijken bovendien uit hetgeen bij het begin van een volgend leerjaar aan de klasse ontbreekt, en die fouten worden duidelijk genoeg door collega's vermeld. Aan de academie is dit alles anders. Geen deskundig kollega pleegt tegenwoordig te zijn, staatstoezicht in dezen zin bestaat niet, men laat den professor maar praten en geeft hem, tot zijn zeventigste jaar, alle gelegenheid om zijn fouten in te studeeren.

De vrijheid en de specialiseering van het academisch onderwijs maakt toezicht als bij het lager en middelbaar onderwijs geschiedt, ongewenscht en zelfs onmogelijk; kritiek is echter even nuttig, maar in dit geval dient zij te komen van de zijde der toehoorders, van de studenten."

Na verschillende wijzen van kritiek-oefening van de zijde der studenten besproken te hebben, die niet doeltreffend bleken, meent prof. H. dat men een middel moet kiezen, waardoor de opinie der belanghebbenden wordt geuit zonder aanstoot te geven.

Hij vraagt of het niet eenvoudig hierin moet bestaan, dat op een fakultetsvergadering der studenten de wenschen en opmerkingen die men heeft te maken, na gedaan overleg worden geformuleerd en dat aan ieder docent afzonderlijk een door 't bestuur der fakulteit met

q.q. geteekend afschrift wordt gezonden van het gedeelte, dat op hem betrekking mocht hebben? Eventueel kan het afwijkend gevoelen van de minderheid der aanwezigen daarbij vermeld worden. „Niemand is gedwongen de juistheid van zulke opmerkingen te erkennen en er dus naar te handelen, maar men kan ze overwegen. Men weet dan, wat de toehoorders denken, en dat is voor elk verstandig docent veel waard. Ook nu is er kritiek, maar meestal een losse babbelkritiek, die langs allerlei omwegen en deerlijk misvormd tot den hoogleeraar komt, een kritiek die hem ergert zonder dat hij er iets aan heeft.”

Wij geven deze opmerkingen belanghebbenden ter overweging!

N.

Kulturgeschichte der Zahnheilkunde in Einzeldarstellungen. III. Die Historie vom güldenem Zahn eines schlesischen Knaben 1593. Von Prof. Dr. med. Walther Bruck. Verlag von Herman Meusser in Berlin.

In deze derde monografie van de „Kulturgeschichte u.s.w.” geeft Bruck het verhaal van den Silezischen boerenjongen bij wien een gouden kies zou zijn doorgebroken. Menigeen wilde dit wonder zien en de moeder sloeg uit deze nieuwsgierigheid munt. Ook 'n zekere Jacob Horst professor in de medicijnen kwam, zag en schreef in 't Latijn een erg geleerd boek, hetwelk in 1595 te Leipzig verscheen: over dit vermeende wonder.

Uit de beschrijving van Horst blijkt, dat het de eerste, bijvende kies in de linker onderkaak was, ze was iets dikker dan de andere kiezen; de tweede melkkies der zelfde kaakhelft was afwezig. Het tandvleesch was rood en zag er frisch uit. Eerst dacht Horst aan bedrog, doch daar de bisschop van Neitze den knaap herhaaldelijk door kundige barbiers had laten onderzoeken, die daarvan niets bemerkten hadden, gaf hij de gedachte daaraan op.

Toen schreef hij zijn: „De aureo dente etc.”, waarin het doorbreken van den gouden kies werd toegeschreven aan de conjunctie der hemellichamen ten tijde van de geboorte (1586) van den jongen. Allerlei narigheden worden voorspeld; aardbevingen, kometen en meer verschrikkingen. Ook zou het een voorteeken van een gouden tijd zijn en den armen een troost en bewijs, dat God uit been goud kon maken. En de keizer Rudolf II zou zich daarover verheugen, wijl hij juist in geldzorgen zat in verband met den strijd tegen de Turken, enz.

Over de meening van Horst ontstond een hevigen pennenstrijd met nog drie andere doktoren.

Het einde van het lied was, dat prof. Horst zich vreeselijk blaamde. In Juni 1596 ontdekte n.l. 'n rector het bedrog en bleek het,

dat de kies met een goud omhulsel overtrokken was, dat van ongeveer April 1563 tot Juni 1596 dienst gedaan had. De kroonvlakte der gouden kap was door het bijten wat afgesleten, zoodat de witte kroonheuvels zichtbaar werden, ook de ring van de kies liet los.

Technisch schijnt deze eerste, gouden kroon, die men in de Deutsche tandheelkundige litteratuur aantreft — men beweert reeds gouden kronen in Etruskische graven gevonden te hebben — uitstekend gemaakt te zijn geweest. Wij weten echter nog niet, wie haar vervaardigd heeft, hoe zij bevestigd was, of zij uit één stuk getrokken was en op welke wijze en waarmede 'n bloedverwant van Horst vier afgietsels van de gouden kies verkreeg.

Prof. Buck geeft ook nog het verhaal — hetwelk tachtig jaren later opdook — van den driejarigen knaap uit Wilna; ook bij hem zou 'n gouden tand zijn doorgekomen. Dit bleek echter geelachtig tandsteen te zijn.

Gedichten het vermeende wonder tot onderwerp hebbende, een lichtdrukprent van 't dorp Weigeldorf en een lijst van nageslagen werken komen in deze lezenswaardige monografie voor.

De bekende uitgever Hermann Meusser heeft het boek keurig verzorgd. Het telt 42 bladzijden kwarto formaat, is met 'n zeer duidelijke letter op z.g. Büttenpapier gedrukt met den tekst in een vignet. De 40 M. is het boek best waard.

G. H. BISSELING.

Geneeskundige Kunstkalender 1921. Uitgave J. Philip Kruseman, den Haag.

Door omstandigheden buiten onzen wil, zijn wij eerst heden in staat de uitgave voor 1921 van bovenbedoelde kalender aan te kondigen. De uitgever heeft zich den steun verzekerd van Dr. J. G. de Lint te Gorinchem en G. H. Bisseling, D. D. S. te 's Gravenhage en het resultaat mag alleszins geslaagd heeten, een zeer fraaie en gelukkig gekozen collectie afbeeldingen van oude prenten en schilderijen op medisch en tandheelkundig gebied siert dezen kalender, terwijl de prijs (f 3.25) voor dezen tijd zeker niet hoog genoemd mag worden.

Wij bevelen deze uitgave in de aandacht van onze lezers aan.

Anatomie und Technik der Leitungsanaesthesie im Bereiche der Mundhöhle, ein Lehrbuch für den praktischen Zahnarzt von Dr. Harry Sicher mit 31 Abbildungen nach Originalen des malers Hajek. Verlag von Julius Springer 1920. Berlin. Prijs 12 Mark, geb. 15 Mark.

Met eenige huivering schafte ik mij bovenstaand boek aan, eerstens omdat de werken over dit onderwerp zoo weinig nieuws mededeelen

en ten tweede omdat ik er tegen op zag weer eens een „Lehrbuch” door te werken. Ik heb er echter geen spijt van. De schrijver heeft in een betrekkelijk kort bestek — 62 bladzijden — zeer veel duidelijk uiteengezet. Reeds in het voorbericht legt hij er den nadruk op, dat grondige anatomische kennis van de betreffende deelen een hoofdvereischte is voor het gelukken der anaesthesie, daarom bevat het boek zooveel (31) duidelijke afbeeldingen. Het algemeene gedeelte bevat één hoofdstuk over medicamenten en één over instrumenten. Jammer dat van de methode Seidel geen gewag wordt gemaakt. Als injectie spuit wordt als de beste de Record aanbevolen. Zeer uitvoerig wordt in het speciale gedeelte eerst de innervatie behandeld; daarna de verschillende wijzen van inspuiten. Sicher breekt met de verdeling in lokale en geleidingsanaesthesie. Hij gaat van het standpunt uit, dat de lokale anaesthesie in den grond der zaak toch eigenlijk een geleidingsanaesthesie is, vooral in de nabijheid der zenuwuiteinden, n.l. aan den Plexus dentalis.

Bij de geleidingsanaesthesie bereikt men de stammen der zenuwen, alvorens ze in den Plexus dentalis treden. De namen die Sicher gebruikt n.l. Plexus anaesthesie en stam anaesthesie zijn veel juister. Na eenige bladzijden aan de plexus anaesthesie te hebben gewijd komt schrijver aan de stam anaesthesie, die hij in 40 bladzijden van de 62 behandelt. Aan de hand van de nauwkeurige teekeningen valt hier veel te leeren. Zoo b.v. op blz. 25 wordt de juiste richting van de beide canales infraorbitales aangegeven, iets waarmede vooral rekening moet gehouden worden, omdat de nervi alveolares superiores anteriores den stam reeds voor het uittreden van den N. infraorbitalis uit het Foramen infraorbitale verlaten.

Vreemd doet de afbeelding op blz. 51 aan, waar schrijver de manipulatie aangeeft voor de intraorale anaesthesie van den nervus alveolaris inf. sin. Hier legt hij de *rechter* vinger op de onderste linker tandenrij en voert de injectiespuit met de linker hand over den nagel achter de crista temporalis mandibularis. Dit komt mij als een fout voor, aangezien het percentage der linkshandigen zeer klein is en dus de gewone methode beslist de voorkeur verdient.

Ongetwijfeld vinden zij, die zich met de anaesthesie bezighouden veel bekends, toch geeft het boek in beknopten vorm vele goede vingerwijzingen. Hoewel voorloopig voor ons tandartsen van niet zoo groot belang wordt de extraorale injectie methode duidelijk behandeld.

Het boek, dat door den uitgever goed verzorgd is, is een aanwinst voor de tandheelkundige litteratuur en dient in het bezit van elk collega te zijn.